

Ευάγγελος Μπούμπουκας

Διευθυντής Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης

Καλημέρα σας.

Θα ξεκινήσω με μια αραβική παροιμία. "Είναι καλό να ξέρω ότι ξέρεις. Επίσης είναι καλό να ξέρω ότι δεν ξέρεις. Είναι όμως πολύ κακό να μην ξέρω ότι ξέρεις. Και το χειρότερο απ' όλα είναι να μην ξέρω ότι δεν ξέρεις." Έτσι στοιχειοθετείται η ανάγκη για πληροφορία.

Πριν λίγες ημέρες ήμουν στο 14ο Παγκόσμιο Συνέδριο Πληροφορικής που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα. Στα συμπεράσματά του, έγινε αναφορά στα προβλήματα που προκύπτουν από την εντατική χρήση της τεχνολογίας και τη δυσανάλογη ανάπτυξη περιεχομένου, στη δυσκολία ηλεκτρονικής απόδοσης της πραγματικότητας και την έλλειψη ταξινομικών εργαλείων. Στην πραγματικότητα, οι εταιρείες πουλάνε προσωπικούς υπολογιστές, οι οποίοι λειτουργούν ως οργανωτές γραφείων, όχι ανθρωποκεντρικά.

Ο κίνδυνος δεν είναι η πληροφορική, αλλά η άγνοια και η υπερεκτίμηση της τεχνολογίας. Ο υπολογιστής είναι ένα "χαζό" μηχάνημα, ένας διακόπτης που δεν μπορεί να κάνει καμιά διασύνδεση εννοιών. Όπως γνωρίζετε, όμως, η ζωή, η γνώση, η κατανόηση των πραγμάτων, η έννοια δεν είναι απλοί διακόπτες, αλλά συγκροτημένες λειτουργίες και διαδικασίες.

Μια από τις μεγάλες βιβλιοθήκες της αρχαιότητας, η βιβλιοθήκη της Εφέσου, έχει στην είσοδό της τέσσερα αγάλματα, τέσσερις πανέμορφες κοπέλες: τη Σοφία, την Αρετή, την Έννοια και την Επιστήμη. Δεν είναι ούτε μούσες, ούτε θεές. Είναι οι κόρες της Ευμάρειας και ο ναός τους είναι οι βιβλιοθήκες. Από τότε λοιπόν, χρειαζόσουν όλα αυτά για να ζεις καλά, για το ευ ζην.

Η Κοινωνία της Πληροφορίας δεν είναι κάποια εφεύρεση, ούτε πρωτοβουλία. Είναι αδήριτη ανάγκη, οικονομική ανάγκη. Είναι απαραίτητη για την εξέλιξη του δυτικού τουλάχιστον κόσμου. Όπως γνωρίζετε, ο πρωτογενής τομέας έχει περιοριστεί στα μεταλλαγμένα προϊόντα και σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές. Ο δευτερογενής τομέας έχει μεταφερθεί στην Άπω Ανατολή, με την Κίνα να είναι ο μεγαλύτερος κατασκευαστής στο μέλλον. Εκείνο το οποίο μένει για το δυτικό κόσμο είναι ο τριτογενής τομέας, ο οποίος χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη εξειδίκευση και την πολύ καλή γνώση συγκεκριμένων πραγμάτων. Επομένως η αξιοποίηση και η διεύρυνση της γνώσης είναι κάτι το οποίο ο δυτικός κόσμος πρέπει να κάνει για να στηρίξει την οικονομική του ανάπτυξη. Για αυτό και στη Λισαβόνα πριν κάποια χρόνια άρχισαν να μιλούν όλοι για την eEurope και όλα τα σχετικά (e-learning, e-training, e-democracy, κ.λπ.)

Σε ένα ευρωπαϊκό συνέδριο πριν αρκετά χρόνια, εκπρόσωπος της ευρωπαϊκής βιομηχανίας δήλωσε ότι η ευρωπαϊκή βιομηχανία χρειάζεται επανακατάρτιση των μηχανικών της ανά πέντε χρόνια. Η ταχύτητα με την οποία κινείται η εξειδικευμένη γνώση σε επιμέρους τομείς είναι τόση, ώστε δεν αρκεί η εκπαίδευση στο Πολυτεχνείο. Τα κέντρα έρευνας και τεχνολογίας πρέπει να επαναπροσδιορίζουν τις προτεραιότητες κάθε επτά χρόνια, αλλάζοντας και εξειδικεύοντας τις κατευθύνσεις τους. Και τα πανεπιστήμια να αλλάζουν κάθε 12 χρόνια τα προγράμματα σπουδών τους. Βέβαια, αυτό υποστηρίζει η βιομηχανία και μπορεί να είναι υπερβολικό. Δείχνει όμως μια τάση, μια προσπάθεια ώστε το εκπαιδευτικό σύστημα να παρακολουθήσει τη γνώση. Και από την άλλη μεριά βέβαια είναι οι πολίτες, ο καθένας από εμάς, για λογαριασμό και με έξοδα του οποίου παράγεται και διακινείται αυτή η γνώση.

Θα προσπαθήσω να προβλέψω τι θα γίνει σε δέκα χρόνια. Αν θυμάστε, όταν οι Αιγύπτιοι αισθάνθηκαν απειλή από την Πέργαμο, όσον αφορά τη βιβλιοθήκη τους, εκείνο το οποίο έκαναν ήταν να σταματήσουν την εξαγωγή παπύρων για να μην έχουν άλλοι λαοί τη δυνατότητα να γράφουν. Αυτό όμως οδήγησε στη δημιουργία μιας βελτιωμένης περγαμηνής, η οποία μπορούσε να διατηρηθεί πιο εύκολα, επέτρεπε λιγότερες αντιγραφές, κ.λπ. Στη συνέχεια ήρθε το βιβλίο το οποίο άφησε όλα αυτά πίσω. Και τώρα έρχεται η ηλεκτρονική διαχείριση γνώσεων. Ως Έλληνες χρησιμοποιούμε πολλές φορές τη λέξη πληροφορία, μια λέξη που άκουσα και από πολλούς προηγούμενους ομιλητές. Εννοιολογικά, πληρο-φορία σημαίνει το φορέα της πληρότητας. Το

πλήρες, όμως, και αυτό που λείπει στον κάθε άνθρωπο για να είναι πλήρης, είναι διαφορετικό. Για αυτό το λόγο οδηγούμαστε σε εξατομικευμένες υπηρεσίες και συστήματα διαχείρισης της πληροφόρησης σε παγκόσμιο επίπεδο.

Αυτή είναι η τάση όχι μόνο για το λογισμικό και το υλικό, αλλά και για τις βιβλιοθήκες. Σε δέκα χρόνια, όλες οι βιβλιοθήκες και τα αρχεία τους θα συνδέονται με ταχύτητες οι οποίες θα είναι εκατομμύρια φορές μεγαλύτερες από σήμερα. Ο κάθε πολίτης θα έχει πρόσβαση σε πηγές γνώσης που θα είναι σε δίκτυο, όχι στατικές. Όλες οι βιβλιοθήκες θα αποτελούν κομμάτι ενός παγκόσμιου δικτύου. Οι προσωπικοί υπολογιστές θα κάνουν πολύ απλούστερα και πιο φιλικά πράγματα από αυτά που κάνουν σήμερα.

Η έμφαση θα δοθεί στις δικτυωμένες πληροφορίες (networked information), όπου ο τελικός χρήστης μέσω των δικτύων και του πλέγματος δικτύων (grid of networks) θα μπορεί να έχει πρόσβαση στην πληροφορία. Και πληροφορία σημαίνει αυτό που χρειάζεται, την ώρα που το χρειάζεται, στη γλώσσα που το χρειάζεται και στη μορφή που το θέλει. Αυτό το παγκόσμιο δίκτυο γνώσης πρέπει να είναι προσβάσιμο από όλους, καθώς η ανταγωνιστική θέση του καθενός, σε οποιαδήποτε θέση εργασίας, εξαρτάται από το επίπεδο κατάρτισης. Στον ανταγωνισμό αυτό, ο καθένας θα επιβιώσει, θα επιβληθεί ή θα μεγαλοουργήσει ανάλογα με τις δεξιότητες που έχει.

Η δια βίου κατάρτιση, λοιπόν, στοχεύει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων που έχει ο καθένας από εμάς, ώστε μέσω της εξειδίκευσης και του καταμερισμού των δεξιοτήτων να προοδεύσει η ανθρωπότητα. Η κατάρτιση συνδέεται με την Κοινωνία της Πληροφορίας. Το επίκεντρο είναι αυτό που λέμε βιβλιοθήκες, πληροφοριοθήκες, ή όπως αλλιώς θα ονομάζονται στο μέλλον. Εσείς, ως κυρίαρχοι στο χώρο, με την εμπειρία του παρελθόντος, τα εργαλεία, τη γνώση και κυρίως τις δράσεις πληροφόρησης, είστε το κλειδί.

Ευχαριστώ πολύ